't Vagevenster 21

Heemkundevereniging

BERCHS-HEEM

Bestuur Heemkundevereniging Berchs-Heem:

Jan van der Burgt
voorzitter
Zicht 7 5351 RG Berghem
tel. 0412-401183

Herman van de Camp
secretariaat
Burg. van Erpstraat 61 5351 AS Berghem
tel. 0412-401327

Gerrit Bergers
secretariaat
Hermenegildahof 7 5351 CZ Berghem
tel. 0412-402587

Lambert van Hintum
penningmeester
Clausstraat 5 5351 CJ Berghem
tel. 0412-402515

Riny Gremmen
Zevenbergseweg 31 5351 PG Berghem
tel. 0412-402141

Jan Bon
Heiligenbos 40 5351 SP Berghem
tel. 0412-401131

Ans den Brok
St. Willibrordusstraat 15 5351 ED Berghem
tel. 0412-401214

Dora van Ravensteijn-Schraven
Broekstraat 10 5351 NC Berghem
Tel. 0412-401127

Redactie
't Vagevenster:

Jan van den Heuvel
Lambert van Hintum
Gerard Hoeks

Vormgeving: Ria Boeijen

Inleveren kopij :
Heemkamer Oud-Gemeentehuis

Burg. van Erpstraat 2
Aanleveren kopij:
indien mogelijk op diskette, tekst in Word. Aangeleverd materiaal word geretouneerd.

Leden van de Heemkundevereniging krijgen 't Vagevenster gratis thuisbezorgt.

Losse nummers: € 3,75
exclusief verzendkosten
aan te vragen bij de secretaris
Herman van de Camp

Rekeningnummer Rabobank:
1065 16 817
t.n.v. Heemkundevereniging
Berchs-Heem

K.v.K nr:
V 219728

't Vagevenster nummer 21
januari 2004

't Vagevenster

nummer 21 - januari 2004

INHOUD:

Het Gemeentehuis blz. 2
Een verslag van de vergaderingen voor de bouw van het nieuwe gemeentehuis.

Knollenpluksels blz. 9
Een stukje Nederlands-Berghemse geschiedenis

Heistraat 7 blz. 25
Een verhaal van Peter Bohlmeijer over Heistraat 7

VAN DE REDACTIE

Als je de ruimte van de Heemkunde vereniging binnenkomt zie je links tegen de muur een gedeelte van een oude schuurdeur staan, met daarin een echt vagevenster. Ik ben met dat luik opgegroeid. Het is de schuurdeur uit mijn jeugd, uit onze boerderij. Het luik op zich stelt niet veel voor, zeker van buitenaf gezien niet. Als het openstond, was het een donker gat. Het vormde pas echt een venster naar de wereld als je van binnen naar buiten keek. Vanuit de donkere deel naar de avondlijke sterrenhemel, of 's morgens vroeg naar de benevelde weilanden. Het beeld wisselde naar gelang de omstandigheden, het jaargetijde of dagdeel. Zo ook dit nieuwe nummer van ons 'Vagevenster'. Ander papier, een nieuwe lay-out, maar nog steeds een venster naar de wereld van ons gezamenlijk verleden. In dit nummer is er aandacht voor de plaatselijke historie van de eerste helft van de vorige eeuw. U leest over de perikelen rond de bouw van het 'nieuwe' gemeentehuis. Hoe het sociale hart van een aantal raadsleden de bouwdrift van de burgervader in de wielen reed. Verder de unieke informatievoorziening voor 'onze jongens' in Indië en tot slot verneemt u hoe de droom van Peter Bohlmeijer werkelijkheid werd.

GEMEENTEHUIS BERGHEM

"Oude stukken, gevonden bij het opruimen van het gemeentehuis." Dat is ongeveer de strekking van het berichtje van Jolanda Hartjes, werkzaam op het hulpsecretariaat in Berghem.
Bij de eerste greep in de map met papier zit ik al meteen in een raadsvergadering van 28 juni 1928 . Er komen ontwerpen en kostenberekeningen op tafel voor het nieuw te bouwen gemeentehuis. Kostenberaming 'Eenvoud 1' f 14452,52 is ingediend door architect A van den Bosch te Nuland. 'Waldo plan 1' heeft een kostenraming van f 18500,- en draagt de naam van architect P van de Ven, wonende te Schijndel .
Uiteindelijk is er een plan met de naam 'Sector' van de Heer E.L. Janssen, architect te Ravenstein. Zijn kostenberaming komt op f 15000,-
Uiteindelijk kiest de raad voor architect Janssen met als bijvermelding dat de andere 2 architecten ieder f 25,- krijgen voor de moeite. Niets meer ter tafel komende sluit de voorzitter de vergadering met de ondertekening van de stukken met P. Baudoin. De wethouder tekent met G. Joh. van Grunsven.

Op 27 september 1928 wordt de begroting doorgenomen met de raad. De burgemeester, de wethouders en architect E. Jansen te Neerloon hebben verschillende wijzigingen aangebracht. De begroting bedraagt inmiddels f 18790,08 zonder architectenloon, terwijl eerst de raming f 16500,08 was.
De voorzitter stelt voor het werk in eigen beheer uit te voeren, wat betekent dat het timmer- en metselwerk door de architect wordt aanbesteed en hij het werk verder uitvoert tegen een billijk loon, namelijk 6% boven de begrotingssom. Het raadslid Van Uden zegt dat men eerst even moet wachten wat de Jurgens Fabrieken uit Oss gaan doen, voordat men aan de bouw begint. Van Uden is armenmeester en hij is bang dat bij sluiting van de fabrieken van Jurgens er veel werkelozen in Berghem komen. Het raadslid Klerks is het met Van Uden eens. De voorzitter is van oordeel dat er een boze geest onder de leden heeft rondgewaard en ziet niet in wat de eventuele sluiting van de Jurgens Fabrieken voor Berghem zal betekenen, omdat geen enkele Berghemnaar daar werkt. Hij zegt dat het bouwen van het nieuwe raadhuis hard nodig is en dat hij zich acht jaar heeft moeten behelpen. De voorzitter verklaart dat de fabrieken in Oss liever arbeiders uit Berghem dan uit Oss hebben. Raadslid De Louw verwacht dat de losse arbeiders het meest de dupe zullen worden. De voorzitter merkt op dat de leden een raar motief hebben om de bouw uit te stellen. Het lid Van Uden zegt dat hij voorstander is voor de bouw van een nieuw gemeentehuis als over 6 maanden de toestand nog hetzelfde is. De andere leden sluiten zich hierbij aan.
Op 11 november 1929 brengt de voorzitter in de vergadering naar voren dat de plannen voor het nieuw te bouwen gemeentehuis zijn blijven rusten in verband met de opheffing van de Jurgens Fabrieken in Oss.

Het plan is inmiddels naar de Commissaris der Koningin gezonden en op 25 oktober 1928 komt er een bericht van de rijksarchivaris met de beoordeling. Er zijn diverse wijzigingen doorgevoerd. Er zijn vertrekken bijgekomen in het bouwplan en het archief zal brandvrij gemaakt moeten worden Uiteraard is er weer een nieuwe raming. Het raadslid A. van Uden vraagt naar de begroting van het raadshuis. Het op hoger peil brengen van de onderverdieping is geraamd op f 1190,-. f 660 bedraagt de verhoging van de kosten van het metselwerk. En tenslotte f 140,- voor een ander dak boven de kamers van de burgemeester en ontvanger. Het worden nu betonnen plafonds. Raadsid Klerks verwacht weer veel werkeloosheid in Berghem in verband met het niet in werking brengen van de Splendor fabrieken te Oss, maar hij vermeldt erbij dat dit nog een gerucht is. Raadslid A. van Erp merkt op dat bij Hartog en Zwanenberg geen Berghemnaren meer worden aangenomen. De Louw zegt dat er opzichters zijn die geen werkvolk van buiten Oss aannemen. De voorzitter stelt voor om maar enkele weken te wachten met de stemming over het bouwen van het nieuwe raadhuis, omdat er misschien met een beklemd gevoel zou worden gestemd . Hij wijst nogmaals op de noodzaak voor een nieuw gemeentehuis en zegt dat het nageslacht er ook van zal profiteren. Op de vraag van A. van Uden op welk bedrag de bouw komt, antwoordt de Heer Janssen: "Rond f 22000." Het architectenloon a 6% is hierbij inbegrepen. De leden Jac. van Erp en J. Joh van Grunsven zijn sterk voor de uitvoering in eigen beheer. A. van Uden zou de raadszaal van 9 bij 5 meter wat kleiner willen zien. A. van Uden vindt dat er ook met deze stemming wel enige weken gewacht kan worden. Hierna wordt besloten om de betreffende punten C en D enige weken aan te houden.

20 maart 1930
Raadslid A. van Erp komt nu met de medeling dat hij het plan veel te duur vindt en dat hij zijn goedkeuring pas kan geven als er flink bezuinigd wordt. De voorzitter wijst andermaal op de noodzaak van het nieuwe raadhuis en dat deze zaak niet in de politieke sfeer thuishoort. Lid Klerks zegt dat de toestand in Berghem slechter is geworden door de werkloosheid, maar de voorzitter meent dat er niet meer werkelozen zijn dan in andere jaren. De voorzitter stelt voor het plan de volgende keer te behandelen en vraagt een stemming. Voor stemmen Jac. van Erp, H. de Louw, A. van Uden, J.Joh van Grunsven, J van de Putten. Tegen de leden J. Klerks, A. van Erp. (De stemming gaat over de noodzaak van een nieuw gemeentehuis).

1 april 1930
Weer is deze middag het nieuwe raadhuis de hoofdzaak. Raadslid J. van Erp wil bezuinigen waar het kan en vraagt of de kluis niet kan worden weggelaten, omdat er toch een brandvrij archief komt. Lid J. van de Putten stemt hier ook mee in. De voorzitter meent dat dit zou kunnen maar de architect wijst het af.

Raadslid Van Uden acht de kluis ook niet nodig en wil de raadzaal kleiner. Dan doet Van Uden een voorstel om alles 10% kleiner te maken en over dat voorstel volgt daarna een bespreking, waaruit als resultaat komt dat de architect wordt opgedragen het gehele plan nog eens na te gaan en te bezuinigen waar dat maar mogelijk is.

8 april n.m. 17.00 uur

Alle leden zijn aanwezig en ook architect Janssen. De architect zegt dat hij rekening heeft gehouden met de wens van de leden en is tot het volgende resultaat gekomen. De raadszaal wordt een meter korter, de gehele bouw 25 centimeter smaller, hetgeen een besparing geeft van f 962,50. De betonnen vloeren tussen de ijzeren balken worden vervangen door een houten balkenlaag, wat een besparing van f 75, - geeft. Ook worden er ongeschaafde ribben gebruikt en cocosplaten . En tegen het plafond komen er pressedwood oftewel upsonplaten, dat geeft een voordeel van f 205,- . Totale kostenbesparing f 1297,50 . De raming van de eerste oorspronkelijke begroting is:

Begroting	f 16805,-
duurder metselwerk	f 1929,-
branddeur en stalen rolluik	f 150,-
Te samen	f 18884,-

Verminderd met de kostenbesparing van f 1297,50 komen thans de bouwkosten op f 17586,50. Raadslid J. van Erp vraagt wat er met de kluis gebeurt en of die wel nog nodig is. De architect zegt dat er in een raadhuis een kluis hoort. De voorzitter vraagt of de raad thans kan besluiten tot het doen uitvoeren van dit gewijzigde plan. A. van Erp vindt alles nog te duur en zegt dat alles toch door de mensen moet worden opgebracht. Dat het met de boerenstand alles behalve goed gaat ten gevolge van de zeer lage prijzen en de geringe omzet van graan en aardappelen Verder brengt hij in dat hij onderweg iemand had gesproken die nog wist dat het oude raadhuis werd gebouwd en dat er met een verbouwing van f 2000,- vast en zeker nog iets moois van was te maken. Het lid J. van Grunsven, oud 73 jaar, ontkent dat het raadhuis tijdens zijn leven is gebouwd, maar hij weet wel dat er ooit nieuwe ramen zijn ingezet.

De voorzitter meent dat als het met de boeren in het land wat slechter gaat, dit dan toch niet telt voor Berghem. De veldvruchten die hier in Berghem geteeld worden, worden veelal gebruikt voor veevoeder en juist de vee- en varkensprijzen zijn de laatste tijd hoog.

En zondag bij de vergadering van de boerenleenbank heeft iemand hem verteld dat sinds 12 januari ongeveer
f 30.000, - is ingelegd en dat dit anders klinkt dan het raadslid A. van Erp laat horen. A. van Erp merkt op dat hij kassier is van de Boerenleenbank en dat nog geen 18 tot 20 % van de inleg aan de boeren behoort.

Het lid J. Klerks wil liever wachten met de bouw van het nieuwe raadhuis. De voorzitter zegt dat door de vestiging van de Philips fabrieken in Oss de werkgelegenheid normaal is.

De voorzitter vraagt dan aan de raad om een gunstig besluit te nemen om een nieuw raadhuis te bouwen op perceel kadaster sectie B no. 1973 gelegen hoek Rogstraat, Laanderstraat volgens ontworpen bestek en kostenraming van architect E.L. Janssen voor de totale kosten van f 17586,50. Dit voorstel wordt door de raad aangenomen met 4 tegen 3 stemmen. Voor stemmen de leden J. van Grunsven, A. van Uden, J. van Erp en J van de Putten. Tegen de leden A. van Erp, H de Louw en J. Klerks.

De raad van de Gemeente Berghem in haar openbare vergadering 8 april 1930. Het werk zal worden uitgevoerd in eigen beheer en bij onderhandse aanbesteding. De voorzitter stelt ook voor om een lening bij de Boerenleenbank af te sluiten van f 18000,- tegen een rente van 5% en dit af te lossen met f 1000,- per jaar. Dit wordt door de raad met algemene stemmen aangenomen.

In de vergadering van 30 juli 1931 stelt de voorzitter voor om de vermelde geschenken bij ingebruikname van het nieuwe gemeentehuis te aanvaarden en aan de schenkers dank te zeggen. Met algemene stemmen neemt de raad dit aan. Van pastoor Van Tetering en kapelaan W.J.H. Gerrits krijgt men een voorzittershamer. Van notaris Bijvoet twee lantaarns aan de trappen van het raadshuis. Van de plaatselijke Boerenbond uit Berghem een kruisbeeld ten behoeve van de raadzaal. En van Mevr. Kolfschoten - Bijvoet te 's-Hertogenbosch een portret van de koningin. Van Mevr. J. van Bergen - Bijvoet te Nijmegen een klok voor de raadzaal. Door Mevr. Mutsaerts - Bijvoet te Brussel een 'synchroontijdklok' in de voorgevel van het raadhuis. Van Mejuffrouw T.H. Bijvoet te Nijmegen een inktstel voor de burgemeesterskamer. Door de Dhr. G.H.J. Kolfschoten te 's-Hertogenbosch 4 inktstellen voor de raadzaal.

Besluit:

- De vermelde geschenken te aanvaarden
- Aan de schenkers dank te zeggen voor hunne schenkingen, tevens voor hunne daaruit blijkende sympathie voor de Gemeente.

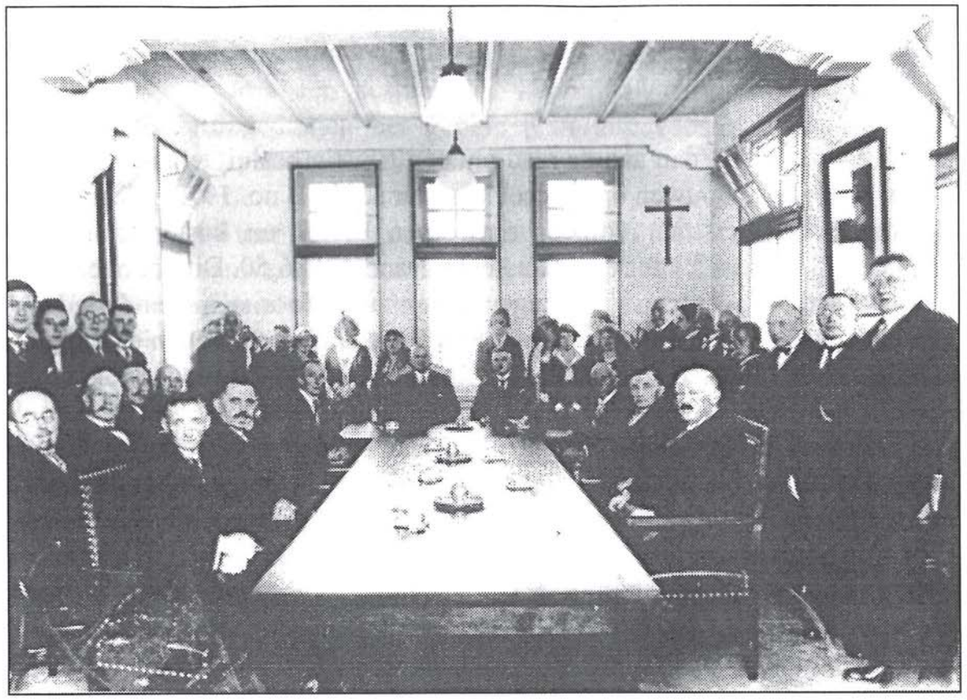

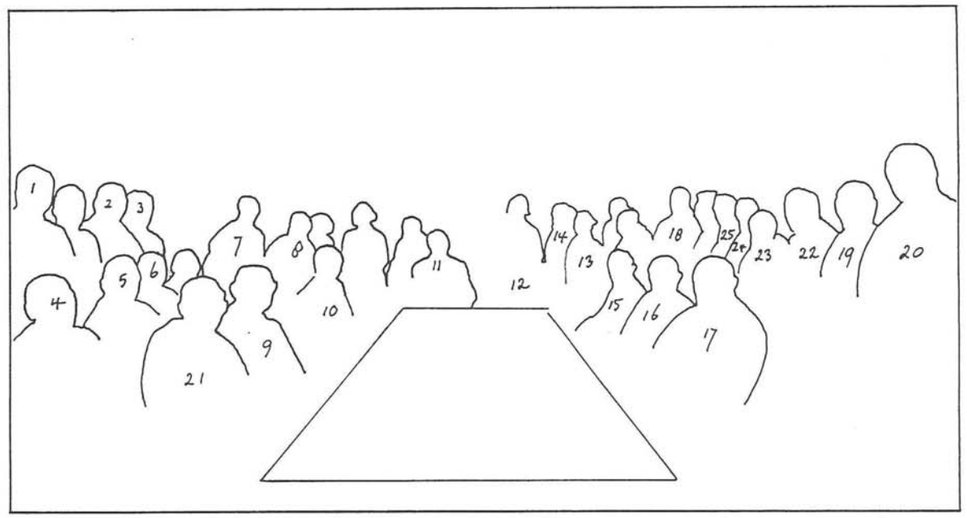

Deze foto dateert van 20 augustus 1931. Zij is genomen in de raadzaal van het nieuwe gemeentehuis. De volgende personen waren te herkennen.
1. Antoon Baudoin, zoon van de burgemeester; 2. de heer van Vlokhoven; 3. Antoon L.F. van Erp van de heer (Jzn); 4. burgemeester Offermans uit Heesch; 5. burgemeester van de Elzen uit Oss; 6. burgemeester Hochstenbach uit Nistelrode; 7. kapelaan Gerrits; 8. pastoor C. van Tetering; 9. Henricus de Louw; 10. Jan Johannes van Grunsven (wethouder); 11. de commissaris van de koningin in Noord-Brabant Jhr. v. Rijckevorsel; 12. burgemeester F. Baudoin van Berghem; 13. dochter Bertha Baudoin; 14. mevr. Baudoin; 15. A.W.J. van Erp, wethouder (Arnz); 16. Johannes Klerks; 17. Jac. van Erp (Jzn); 18. de heer Kipp, lid van Gedeputeerde Staten; 19. Jan van den Heuvel (van de Hoef); 20. notaris Schellekens uit Schaijk, zwager van F. Baudoin; 21. Jan van der Putten; 22. Antoon van Schayk; 23. Godefridus Bijvoet; 24. H. Bijvoet (notaris); 25. J. Smits (hoofd lagere school). Het raadslid Antoon van Uden was afwezig vanwege het overlijden van zijn vrouw.

Op donderdag 20 augustus 1931 is de plechtige vergadering van de raad der gemeente Berghem des namiddags te 3 uur tot officiële ingebruikstelling van het nieuwe raadhuisgebouw. Aanwezig zijn de burgemeester P. Baudoin, de wethouders Van Grunsven en A. van Erp en de raadsleden J. Klerks, H. de Louw, J van Erp, en J. van der Putten.

Raadslid A. van Uden was afwezig wegens het overlijden van zijn vrouw. Verder waren aanwezig de Commissaris van de Koningin in Brabant Dr. A van Rijckevorsel, pastoor van Tetering en kapelaan Gerrits. Uit Megen W. Kipp, lid van Gedeputeerde Staten en de Griffier der Staten wonende te 's-Hertogenbosch. De burgemeester van Oss F. van de Elzen . Uit Nistelrode de Heer Hochstenbach. Uit Schayk de Heer A. Hoefnagel. Verder nog burgemeesters uit Herpen, Ravenstein, Megen , Dinther en Heeswijk. De heer H. Bijvoet en dochter Cornelia Bijvoet en zijn zoon Godefridus Bijvoet en de Heer G.M.J. Kolfschoten. Deken van de Orde van Advocaten te 's-Hertogenbosch en verder nog enkele leden van familie Bijvoet. De Heer J. van den Heuvel gemeenteontvanger en tevens voorzitter van de plaatselijke boerenleenbank en de Heer A. van Erp, secretaris van de Bond. De Heren J. Klerks en H. de Louw tevens voorzitter en secretaris van de R.K. Werkliedenbond. De Heer J.H. Smits, hoofd van de jongensschool. Architect E.L. Janssen te Ravenstein en diens medehelper de Heer H. Beslia. Bloemstukken waren van de Heren Kipp, Jansen en Smits en een palm van Mejuffrouw Broess te Berghem. Om drie uur komt de Commissaris der Koningin bij het nieuwe raadhuis aan en neemt plaats in de voorzitterszetel van de burgemeester. De Burgemeester verzoekt de pastoor om het gebouw volgens kerkelijk 'rituaal' te willen inzegenen samen met de kapelaan. De burgemeester begeleidt hen in het gemeentehuis. Vervolgens opent de burgemeester de eerste vergadering met een christelijke groet. Dan volgen er nog de gebruikelijke toespraken waarna de Commissaris der Koningin het raadhuis opent.
Een uur nadat de 'eerewijn' is rondgediend en er ook nog foto's zijn gemaakt, opent de voorzitter weer de zitting van de raad en deze neemt het besluit dat de eerstvolgende geboorteaangifte op feestelijke wijze zal geschieden. In tegenwoordigheid van de gehele raad zal op naam van het kind een spaarbankboekje met f 50,- aangeboden worden.

In de jaren twintig had Berghem de twijfelachtige reputatie het slechtste gemeentehuis van Brabant te bezitten. Men kwalificeerde het toen als 'schuur' of 'pakhuis'. Berghem telde in die jaren ongeveer 3000 zielen. In 1921 werd de grond al gekocht en in 1927 werd pas besloten ontwerpen te laten maken. De gemeenteraad heeft het Burgemeester Baudoin behoorlijk lastig gemaakt om zijn nieuwe raadhuis in gebruik te nemen. Maar op 8 april 1930 nam de raad het besluit aan en op 20 augustus 1931 werd het nieuwe gemeentehuis officieel geopend. De raad bemoeide zich ook met de inrichting. Zo was er een speciale commissie voor de centrale verwarming. Zij adviseerde centrale verwarming, maar er kwamen kachels. Bij de firma van Campen werden kachels uitgezocht (25 % korting). Er kwamen Lancaster rolgordijnen en de vloerbedekking was grotendeels linoleum. Van alle geschenken van de feestelijke opening is alleen de voorzittershamer over.

Terugkijkende op het schrijven van dit verhaal valt het mij op dat in alle bewaarde stukken over de officiële opening van het gemeentehuis het zogenaamde werkvolk er bekaaid afkomt. Diegenen die het raadhuis ook daadwerkelijk bouwden, worden nergens genoemd. Als lid van de heemkundevereniging en dus gebruiker van het voormalige gemeentehuis wil ik dit rechtzetten en deze mensen hartelijk danken voor hun werk. Na bijna 75 jaar vind ik dit wel op zijn plaats.

Lambert van Hintum
Met dank aan Jolanda Hartjes.

Bronnen: Verslagen van de raadsvergaderingen der gemeente Berghem
De Stad Oss van 21 augustus 1931
'Burgemeester op de bres voor een nieuw gemeentehuis'
Drs. John van Zuijlen 31 januari 1986

EEN STUKJE NEDERLANDS – BERGHEMSE GESCHIEDENIS

In mei 1945 eindigt, met de capitulatie van Duitsland, in Europa de Tweede Wereldoorlog. In Oost Azië daarentegen heeft Japan nog niet gecapituleerd, en gaat de strijd nog door. Daar ligt ook een eilandengroep die al ruim 300 jaar een Nederlandse kolonie vormt: Nederlands Oost Indië. Vaak word deze naam afgekort tot Nederlands Indië, of nog korter: Indië.

In 1942 wordt Nederlands Indië bezet door de Japanners. Alle daar aanwezige Nederlanders worden in kampen geïnterneerd, onder omstandigheden welke niet onderdoen voor de meer bekende Duitse concentratiekampen. Ook de leden van het KNIL, het Koninklijk Nederlands Indisch Leger, werden als krijgsgevangenen in kampen ondergebracht. Het KNIL bestond uit Nederlanders en Indonesiërs,
De Nederlandse regering heeft in 1945 grote problemen. Behalve de chaos in ons land, ontstaan door de oorlog, heeft men ook nog het probleem van hoe Nederlands Indië te bevrijden. Men heeft immers geen leger meer en een nieuwe opbouw daarvan zou te lang duren. Daarom wordt een beroep gedaan op vrijwilligers met militaire ervaring, de zogenaamde OVW-ers.
OVW staat voor Oorlogs Vrijwilliger. Dit waren jongens die al vanaf 1944 met de geallieerden mee hadden gevochten om Duitsland te verslaan.

Ook een in Amerika opgeleide mariniersbrigade zal naar Indië vertrekken om de Japanners daar te verdrijven. Voor het zover is dat deze troepen werkelijk vertrekken, capituleert Japan op 15 augustus 1945.
Er ontstaat in Indië nu een vreemde situatie. Het Japanse bezettingsleger moet zich neer leggen bij de capitulatie, terwijl de oude machthebbers, de Nederlanders, nog in hun kampen zitten. Het wordt nog ingewikkelder als Ir. Sukarno op 17 augustus 1945 verklaart dat Indië als zelfstandige Republiek Indonesia zal verder gaan.

Op 17 juli 1945 is op de conferentie van Potsdam door de leiders van de Grote Drie, de Amerikaanse president Truman, de Britse premier Churchill, en de leider van de Sovjet Unie Stalin, besloten dat Nederlands Indië na de capitulatie van Japan onder Engels - Australisch gezagsgebied zou vallen.
Engeland wordt verantwoordelijk voor Sumatra, Java, en Bali, Australië voor de rest van de Indische eilandengroep.
Vooral op de eilanden Java en Sumatra heeft de Republiek van Sukarno veel aanhangers. Overal ontstaan strijdgroepen, door de Japanners al dan niet vrijwillig van wapens voorzien. De leiding van de Republiek probeert deze strijdgroepen te verenigen in één leger, het Tentara Republik Indonesia kortweg T R I genoemd. Later wordt die naam verandert in Tentara Nasional Indonesia, de T N I (5 mei 1947).

Lang niet alle strijdgroepen gingen op in het T.N.I. Velen bleven als rondtrekkende bendes zelfstandig opereren. Moordpartijen, plundering, verkrachting en onderlinge gevechten waren aan de orde van de dag. Vooral alles wat niet Indonesisch was moest het ontgelden. De achtergebleven Japanners, de Chinezen die in groten getale in Indonesië woonden, de Nederlanders in de kampen, maar ook de Engelse militairen die daar inmiddels aangekomen waren om de orde te herstellen en om de Japanners af te voeren.

De Nederlandse regering was natuurlijk op de hoogte van deze wantoestanden, en besloot de troepen die oorspronkelijk bedoeld waren om Indië te gaan bevrijden, nu in te zetten om orde en vrede te herstellen. Natuurlijk speelde ook mee dat nog steeds tienduizenden Nederlanders in kampen in Indië zaten, die bevrijd moesten worden.
Eind 1945 vertrekken de eerste bataljons OVW richting Indië. Vanuit Amerika vertrekt de Nederlandse mariniersbrigade ook richting Indië. Daar aangekomen worden deze troepen door de Engelse bevelvoerders niet op Java en Sumatra toegelaten. De Engelsen eisen dat de Nederlandse regering gaat onderhandelen met Sukarno en de zijnen. Zolang dat niet gebeurt, mogen de Nederlandse militairen niet aan land in Indië, en worden voorlopig naar Malakka getransporteerd. Hier worden ze in oude Japanse tenten en barakkenkampen gelegerd. Pas in maart 1946, als de Nederlandse regering wat toegeeflijker wordt, worden de Nederlandse militairen overgebracht naar Java en Sumatra.

Intussen is in Nederland de eerste naoorlogse lichting dienstplichtigen opgekomen. Hieruit wordt de bekende " 7 december divisie " gevormd, die eind 1946 naar Indië vertrekt.
Zij zijn de eersten van alle lichtingen dienstplichtigen die tot en met 1949 naar Indië worden gezonden. Gemiddeld zijn er in die jaren ongeveer 130.000 Nederlandse militairen in Indië.

HET BERGHEMSE AANDEEL
Ook Berghem levert zijn aandeel. Meer dan 50 jongens vertrekken in de periode 1945 - 1949 naar Indië. Verschillenden raken gewond tijdens gevechtshandelingen of lopen een tropische ziekte op. Twee van hen moeten het met hun leven bekopen. Adri van Hintum komt ernstig ziek terug uit Indië, en overlijdt 3 november 1947 in militair hospitaal " Oog in Al " te Utrecht.
Wim van den Heuvel sneuvelt 19 januari 1949 te Kebumen (Java) wanneer hij met zijn voertuig op een mijn rijdt. (zie Vagevenster nr. 4).

Tijdens deze Indië-periode ontstaat in 1946 in Berghem, evenals in vele andere plaatsen, een zogenaamd thuisfront. In Berghem is dat uiteraard een Katholiek Thuisfront. Dit werkt echter niet zoals het zou moeten.

Thuisfront Indie-gangers

Op initiatief van meester Gielen wordt in februari 1947 " na de zondagse hoogmis in het bondsgebouw " een vergadering belegd, waarbij behalve meester Gielen aanwezig zijn, en we citeren hier een later schrijven van meester Gielen: "- de Zeer eerwaarde heer Pastoor, de Kapelaan, de Burgemeester, en vertegenwoordigers van alle standsorganisaties met hun onderafdelingen." Einde citaat.

Hier wordt het Katholiek Thuisfront nieuw leven ingeblazen, en op deze vergadering wordt besloten dat, en we citeren hier weer uit een later verslag van meester Gielen: " Het thuisfront moet zorgen voor:

- Innig contact.
- Hulp bij vertrek.
- Het organiseren van ontvangst.
- Lectuur.
- Het verzenden van pakjes.
- Het bezoek aan ouders.
- Het organiseren van openbare acties.
- Gebedsacties der gemeenschap.
- Voor hulp aan vrouwen en verloofden.
- Leggen van contacten tussen jongens en meisjes.
- Het houden van lezingen over Indië.
- Het betrekken van het gehele volk bij acties.
- Het geven van publiciteit over thuisfronten.
- Het meeleven met verjaardagen.

- Het laten meeleven van de jongens met kermissen,nationale feestdagen, uitvoeringen, sport e.d.

Kortom:
Thuisfront is tot op heden te kort geschoten en moet actiever worden. Daarom beste vrienden laat ons aanpakken. 't Is allemaal voor het vaderland !!!
Er werd direct daarop geformeerd 'n erecomité :
De Zeer Eerwaarde Heer Pastoor, moderator en Burgemeester J.J. van den Akker, ere voorzitter. Als dagelijks bestuur werd benoemd :
Kapelaan A. Kuypers, voorzitter, Jan van Zummeren Hzn., secretaris en Jac. Gielen, penningmeester.

Geleidelijk kwamen daarnaast vertegenwoordigers uit de standsorganisaties t.w. Bertus van Schaijk en Kees van Deutekom van de Boerenbond, Jan van Summeren en André van Sommeren uit de middenstand en Arn. van Oorsouw en Jac. Gielen van de K.A.B. (Katholieke Arbeiders Beweging red.)

In augustus ontstond de B.I.P. (Berghem Indië Post red.)
'n Redactieraad werd in het leven geroepen en de heren Theo van Erp en J. van Rossum benevens Marinus Parlevliet en Jos Broess als medeleden in het werk opgenomen. Mej. Betsie Theunissen - Schuiers met Lena van Oorsouw vormden de vrouwelijke staf, die enkele weken later werd uitgebreid met de dames Anneke van de Camp en Els van Erp. Verschillende leden zijn door allerlei oorzaken afgevallen. De taak van Marinus Parlevliet als typist van het eerste uur werd overgenomen door mej. Jo van Erp."
Einde citaat verslag van meester Gielen.
In de loop van 1949 ontstond onenigheid tussen meester Gielen enerzijds en de pastoor en de burgemeester anderzijds.
Dit had tot gevolg dat eind 1949 zowel de twee wekelijkse Berghem Indië Post als het nieuwe maandblad van pastoor en burgemeester : Onze Luchtbrug ", naar de Berghemse jongens in Indië verstuurd werden.

Het bestuur van het (tweede) Katholiek Thuisfront zag er als volgt uit: (Citaat Onze Luchtbrug september 1949) .
Pastoor A. van Weert. Namens de K.A.B.: Bert Bloemen en Fr. Brands. Namens de Boerenbond: W. van Grunsven en W. Voet. Namens de Middenstand: A. Broess en G. Ploegmakers. Verder burgemeester J.J. van den Akker en kapelaan G. van Driel als leden. (einde citaat)

Keren we terug naar de Berghem Indië Post. Hierin stonden regelmatig terugkerende rubrieken. Een van deze rubrieken schreef over de gebeurtenissen in ons dorp. Zowel groot als klein nieuws kwam hier aan de orde.
Het betreft hier een stukje authentieke Berghemse geschiedenis van meer dan 50 jaar geleden. Een bloemlezing uit 1947, waarbij we niets aan de oorspronkelijke tekst veranderd hebben.

KNOLLENPLUKSELS 1 september 1947

Pietje van Puk den Brok uit de Halve Morgenstraat is na een verblijf van 5 jaar uit Duitsland behouden in Berghem gearriveerd. Hij was daar in een nonnenklooster (als knecht).
Piet de Fut moet enkele weken rust houden daar hij in de smederij zijn grote teen van zijn rechtervoet gebroken heeft.
De sportdag die georganiseerd werd ten bate van het Thuisfront is reuze geslaagd. Er zijn ruim 2000 bezoekers geweest. Er werd een wedstrijd gespeeld tussen de veteranen van D.E.S. en D.V.S., die door de microfoon werd uitgezonden. D.V.S. won met 1 - 0. Albert de Fut maakte het doelpunt. De boerinnen gecombineerd met de meisjes van de KAV voerden verschillende dansen uit. Meester Gielen heeft met zijn meisjeskoor die dag prachtig gezongen. De atletiekwedstrijden verliepen zeer goed. Op de 100 meter eindigde Meester van Rossum als nummer een, en Leke de Bim als nummer twee. Met de estafetteloop bleek de sportsectie het sterkst. Op deze sectie kom ik verderop nog terug. De 5 Km. loop werd gewonnen door Jo van Kil van der Heijden uit de Heihoek. Jammer dat men de tijd niet opgenomen heeft. Voor het touwtrekken kwamen maar twee ploegen op het terrein, Waarbij het Veld het meeste spek op scheen te hebben alhoewel daar haast geen boeren zitten.
Op de kiosk werd 's avonds een prachtig concert gegeven door het Berghems mannenkoor olv de heer Strik, waarna de prijsuitreiking plaats had van de sportprestaties door kapelaan Kuypers. De prijzen bestonden uit sigaren en sigaretten.
We hebben het nu toch over sport en kunnen daar wel even op doorgaan.

Zoals reeds gezegd (of liever geschreven) hebben we een Sportsectie bestaande uit voorzitter Kuypers, secretaris Jan den Brok, en als leden mej. Verhaak en de heren Van Rossum, Jo Boeijen en Theo. van Erp. Deze is in leven geroepen om de sport in Berghem zowel onder de jongens als meisjes op hoger peil te brengen. En die zaak marcheert goed. Er is een korfbalclub opgericht bestaande uit 26 meisjes van elke rang en stand. De voetbalclub groeit met de dag. Er zijn al verschillende jonge boeren lid geworden. Verder heeft deze commissie plannen opgezet voor een grote gymnastiekclub, die met de dag aan het verwezenlijken zijn. Als sportleider is Meester Den Brok gevraagd, die zijn fiat gegeven heeft.

In de volgende krant hopen we te kunnen schrijven dat de gymclub met haar halsbrekende toeren een aanvang genomen heeft. Berghem Sport heeft onlangs tegen TOP gespeeld, doch moest een nederlaag lijden.
Vele veteranen van DES en DVS hebben gevraagd een revanchewedstrijd te mogen spelen. Deze zal binnenkort plaats hebben.

Op het raadhuis zit Wim van Poppelen met zijn staf. Hier is het centraal bureau van de VVO gevestigd. Berghem heeft een eigen consultatie (geen concentratie) bureau, waar de baby's verzorgd worden. Het bureau is gevestigd bij de verpleegster in de oude bewaarschool, waar Zr. Migrada ons vroeger afgericht heeft.

Het schuurtje van Klerks (de Schipper) en een berg koren van Roelof van Erp zijn afgebrand. De brandweer onder commando van smid Lammerts trad moedig op. Ja, we hebben voortaan een brandweerwagen, die bestuurd wordt door Jas van Leeuwen. Op het raadhuis is een sirene geplaatst die ontzettend veel lawaai maakt.

Brandweer begin jaren vijftig

In een gehouden raadsvergadering is er op aangedrongen om te komen tot een zwembad in de wetering. Misschien bij het tweede brugske.

Hein van Erp (van Antoon van Januskus) is op 8 Sept. naar Canada vertrokken met het stoomschip Tabinta. Vanuit Rotterdam ging het linea recta naar Montreal. Hier stapt hij op de trein en reist langs de zuidgrens van Canada, van West naar Oost, naar de stad Edmonton, in de provincie Alberta. Hij neemt zijn intrek in het St. Joseph seminarie en wordt over 2 jaar priester gewijd.

Over 5 jaar hoopt hij in Berghem op vakantie te komen. Zijn broer Joseph heeft zich gevestigd in het Niviciaat van de Scheutisten te Nijmegen.

Bert Hilkes is geslaagd voor Elektromonteur en Marta van Thiel en Tonny en Betsie Bergers hebben het diploma coupeuse behaald.

Gijs Ploegmakers is druk aan het bouwen aan 48 nieuwe woningen, die bijna allemaal rond de jongensschool komen te staan.

In het bestuur van de Fanfare zijn gekozen Jan den Brok, secretaris en Harry van Orsouw.

Jan van Hintum is benoemd tot penningmeester van de voetbalclub.

Marietje van Piet van Rodijnen uit het Vossenhol heeft onder een auto gezeten met het gevolg dat haar fiets kapot en haar jurk aan flarden ging.

Interessant voor jullie is het te weten dat een eindje achter Hannes van den Broek, op de Schaijkse kant, boringen van 100 - 200 meter diepte worden gedaan voor een nieuw pompstation, daar het bestaande in Nuland te klein is. Misschien dat de Hei nu wel op de waterleiding wordt aangesloten.

Has van de Haterd (de Wever) ging eerst altijd rond met de fiets en dan beladen met petroleumbussen. Van de week zagen we hem met een wit hitje, dus geen dikgebilde Ardenner, maar een sierlijke witte schimmel.

In de Laanderstraat komt een nieuw stuk weg van de Harense Steeg tot Tijs van den Berg. de stenen liggen er al en wegen ieder 8 pond.

Zondag 14 september trok een grote optocht door Berghem. Men zag de Paus, kardinalen, paters en broeders, zusters en diverse heiligen afgebeeld. Een uitvoerig verslag hierover vindt U de volgende keer.

De cronicus, Th. v. E. steunt het werk van het Katholiek Thuisfront en neem een abonnement op de Berghem Indië Post.

Knollenpluksels

We beginnen weer met enkele feestjes af te werken waarbij jullie in Indië niet zijn vergeten. Bij Kees van Schaijk (de Pan) in de Hei hebben ze het 40-jarig huwelijksfeest gevierd. De zaak werd opgeluisterd door het accordeon van Charles van Veen.
De collecte voor Thuisfront bracht f 16,16 op.

De spaarkas "Ons Genoegen", die gevestigd is bij kapper Sijnen heeft voor een deel van haar leden een verteeravond gehad in café Den Brok en voor de andere helft in café Martens. Kees van Didden was ook weer present.

De collecte voor het Thuisfront bracht f 58,-- op.

Antoon van Schaijk (van Graduskus) is uit het ziekenhuis te Geldrop ontslagen. Zijn toestand is goed vooruitgegaan.

Het Willibrordusfeest is zoals gebruikelijk met alle luister gevierd. De feestpredikatie werd gehouden door een pater Carmeliet, die tijdens zijn preek enkele dames verzocht met kletspraatje te stoppen.

Onze pastoor heeft nieuwe lampen laten aanbrengen in de kerk. Aan elke kant 7 bollen. We hebben prachtig en goed licht. Ook is er een nieuwe aangebracht boven het Hoofdaltaar, die zeer symbolisch gehangen is.

In het dorp is men ook bezig met de verlichting na te kijken. Bert Hilkes ziet de boel na en Jas van Leeuwen sleept de boel aan met de montagewagen (brandweerauto). Ook de Hei zal licht krijgen.

Dr. Thomkins gaat Berghem verlaten en trekt naar Schalkwijk (bij Utrecht). Zijn praktijk wordt overgenomen door Dr. Theunissen uit Oss.

Meester Moerkens heeft enige dagen rust moeten houden, daar hij bij de gymles door het vallen zijn heup gekneusd heeft. Ge moet maar veel bokkesprongen maken.

Frans Megens (van Has de Lange) ligt in Oss in het ziekenhuis. Ze hebben zijn buik opengesneden om de blinde darm eruit te trekken.

De weg in de Laanderstraat is ongeveer gereed. Hij heeft een breedte van ruim 8 m. Het lijkt wel een boulevard.

Driek Boeyen uit de Spaanderstraat is getrouwd met een Nijmegense.Rika van den Berk uit de Halve Morgens heeft haar eeuwige gelofte afgelegd. Momenteel staat zij in Haarlem.
Meester Kuypers is uit het ziekenhuis te Oss ontslagen en weer aardig aan het opknappen.

De Kapelaan deelde zondag in de preek mede, dat de H. Familie niet alleen voor de boeren was, maar ook voor de arbeiders. En adrem.

Het kerkkoor zal dit jaar haar Caeciliafeest vieren bij Celus van Vugt. Hoe de festiviteiten zullen verlopen kunnen we nog niet mededelen.

Jan den Brok (van Has den Brok) gaat studeren voor onderwijzer. Voor verschillende verenigingen heeft hij bedankt. Goei succes.

Jonkheer de Kuyper is bij Bijvoet weg. Hij had er 21 dienstjaren opzitten. 25 november komt Thy Wagemans voor de balie. Rechtvaardig zal hij zijn oordeel horen.

Tussen Bertus van Hees en Ravenstein is een paard door de trein gegrepen en meegesleurd tot het brugske over de Wetering. Eindresultaat was, morsdood. Het was een 6-jarige dikgebilde Ardenner met papieren. Zij was 1000 gld. waard. De eigenaar was Van Zuylen uit Herpen. De vrouw van Jan de Brok uit de Hei (van de Kikvors) was daags daarna wezen kijken daar ze bang was dat het hun paard was, wat de nationale was geworden.

Van de week hebben we een motorwedstrijd gezien. Het was een trajectwedstrijd die liep van Zevenaar naar Maastricht. Ze moesten van Grave uit over de Maasdijk via de Harense steeg. Parlevliet regelde het verkeer op zeer juiste wijze. Het ging hard en het was tamelijk koud. Het paard van Hent van der Sloot is met de kar op hol geweest doch ongelukken kwamen niet voor. Een vrouw zo dapper als Judith, stopte het galopperende beest.

In de schutskooi stonden van de week acht paarden. Is er niet veel gras meer in de polder of zijn er andere oorzaken. Vermoedelijk komt een nieuwe schutskooi bij in de Deursense steeg.

Bij Jan van Zummeren (de Booi) hangt St. Nicolaas al buiten. Hij schijnt er tegen te kunnen.

De vrouw van R. van Erp (naast de jongensschool) heeft een aanrijding gehad met de auto van de assistent van Westerhof uit Oss, met gevolg een kaakbreuk en vele vleeswonden. Wie schuld heeft maken wij niet uit, daar hebben we politie voor.

Zoals we horen vertellen zal over 14 dagen weer een lang verwachtte vergadering komen van de cultuurbrengende stichting Onteno.
Op 24 november is het erfhuis bij van Sommeren t.o.v. notaris Bijvoet. Wat je niet ziet dat vraag je maar.
Pater van Hintum zal hoogstwaarschijnlijk het kerstfeest in Holland vieren. In januari denkt hij weer naar Brazilië te vertrekken.

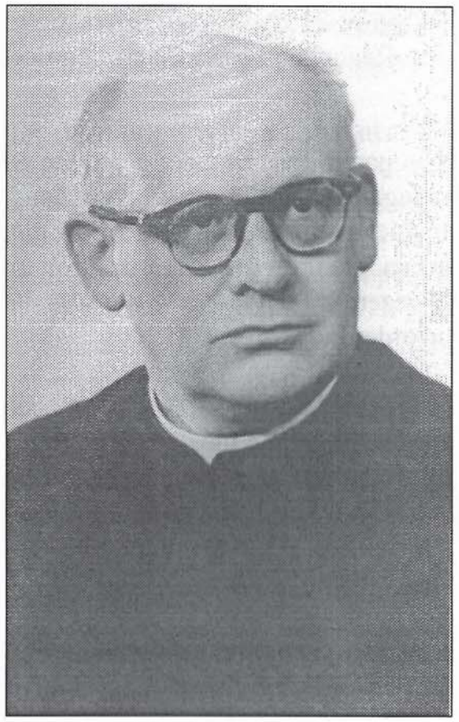

Pater Hieronymus

De Eerwaarde heer Hein van Erp, die onlangs naar Canada vertrok, maakt het opperbest. Hij doceert op het seminarie de Duitse taal.

Vrouw Broess is ook al enkele weken aan het ziekbed gekluisterd. 't Is te hopen, dat we haar maar weer gauw 's morgens in de Mis zien, want daar komt toch niet veel volk en zij was een trouwe klant.

Een dochter van Bertus Gutte is getrouwd met een jongen uit Nijmegen.

Ik sluit het nieuws met een vraag, waarop ik antwoord verwacht. Hoe bevalt jullie de Berghem Indië Post? Kritiek is welkom. Tot over 14 dagen.
De chronicus TH. v. E.

Knollenpluksels

Bij Frans Philipsen hebben ze flink gefeest op het veertig jarig huwelijksfeest. Verschillende bruidjes trokken de wagen naar de kerk waarachter vele buurtgenoten. De Mis werd gecelebreerd door Pater van Hintum terwijl het knapenkoor de Mis zong. De festiviteiten werden gehouden in café Boeyen. De collecte voor het Thuisfront bracht bij die gelegenheid f 61,50 op.

Donderdag 23 oktober was Frans van den Heuvel in de Waterstaat twaalf en 'n half jaar getrouwd; hetzelfde feest werd Zondag d.o.v. gevierd bij meester Gielen. De collecte voor de missie van Pater van Hintum bracht op de mooie som van f 43.00,

We hebben weer eens een vergadering gehad van de voetbalclub. Door de ziekte van meester Kuypers presideerde meester Gielen, met de tact welke we van hem gewoon zijn. Hij verwelkomde speciaal de nieuwe penningmeester, Jan van Hintum (van de kleermaker). Er werd medegedeeld, dat het derde elftal in dezelfde klas speelt als het tweede. Er was een verzoek binnengekomen om ontslag van de elftallencommissie. Hierin hadden zitting Giel van Schaijk, Jo Boeijen en Jan Boeijen (Dominee). Na lang praten bleven twee van deze zitten en Jan Boeijen nam ontslag. De volgende vergadering worden twee nieuwe gekozen.

De in ons dorp gehouden collecte ten bate van het Prins Bernhard Fonds bracht de som op van f 48,35. 't Is 'n bietje.

Zuster Nicoline (dochter van Klaas van Thiel uit het Vossenhol) is geslaagd voor Commies te Maastricht en studeert nu verder voor assistent. Wat voor assistent is ons nog niet bekend.

De KAJ heeft een nieuw bestuur gekregen. Als voorzitter fungeert nu Willy Keyzers en als bestuursleden. Jan Loeffen en Arn. Broess, Meester Gielen en Jan den Brok met assistentie van Fr. Brands zullen een helpende hand toesteken. Zij blijven echter leiders.

De spaarkas "De laatste stuiver" heeft voor de vrijgezellen een potverteringsavond gehouden in café Van Vugt. Gradje Megens opende en gaf direct de leiding over aan de komiek Kees van Didden en de Laat, die het accordeon bewerkte. Ik was even gaan kijken, doch kon van het lachen geen potlood op papier houden. Ik zat in de buurt van Berhard de Fut, die me vertelde, dat hij niet genoeg borrels kreeg en Toon van de Kamp had een dikke kop en mocht geen bier. Plotseling werd er een hevig gekraak gehoord en de correspondent zakte door de zitting van zijn stoel. Frans van Driek Princen zei, dat dit zeker in de Berghem Indië Post moest komen. De collecte voor Thuisfront bracht 30 gulden op.

Ik had het over Toon van de Kamp. Ja, dat is een aardige sinjeur. Die had onlangs met Piet den Brok en Hein van Vugt gewed om 5 borrels, dat hij bij de fanfare ging. Hij heeft ie verdiend en nu blaast hij een s-bugle.

Een sextet van 't Bergemse Kerkkoor heeft met Christus Koning in Haren gezongen. Het was af. Bakker Jansen was ook mee geweest en timmerde op het klavier.
Toon v.d. Hurk heeft de huizen, bewoond door Jhr. de Kuyper en Spanjers en toebehorende aan Van Amstel, gekocht.
De KAB heeft haar 2e ontwikkelingsavond gehad. Als spreker trad Pater Fidentius uit Eindhoven op. Hij behandelde het onderwerp: Herboren uit bloed en tranen. De omlijsting was in handen van de Meer Vreugde-groep met medewerking van het dameskoortje o.l.v. de heer Gielen.

Het eerste afscheid van de Bergemse Oostgangers hebben we meegemaakt. Rond 12 uur liep de raadzaal vol met 9 militairen, ouders en verloofden en het Thuisfrontbestuur. M. Parlevliet was de ordecommissaris. De burgemeester opende en gaf de leiding over aan Kapelaan Kuypers, de voorzitter van het Thuisfront. In een korte speech zette hij uiteen hoe men tot deze daad was gekomen. Hij besloot zijn rede door de vertrekkenden een goede vaart en een spoedig gezond weerzien toe te wensen. Verdere sprekers waren de Pastoor, meester Gielen en juffrouw van Hintum. De Fanfare verscheen in het voorportaal (want buiten stond men te vernikkelen) en speelde een paar nummers en ieder instrumentalist nam persoonlijk afscheid van de militairen. Hierna zorgde de KAV met assistentie van de Boerinnenbond voor koffie, gebak en sigaretten. De plechtigheid werd besloten met het nemen van een afscheidsfoto. Jan van de Wielen (van 't Veld) sprak namens de militairen een dankwoord.

De Verkenners en Welpen hebben met het feest van Christus Koning een kampvuur gehouden. Dit is traditiegetrouw.

De wegvernieuwing in de Laanderstraat vordert snel. Op het ogenblik is men Bertus de Brok al voorbij.

De spaarkas "Ons genoegen", die bij Harry Sijnen gestationeerd is, heeft haar algemene vergadering gehouden bij Bertus den Brok. Er werd een nieuw bestuur geformeerd, bestaande uit de heren A. Broess, C. Akkermans en Fr. Ceelen.

Meester Kuypers is uit het ziekenhuis teruggekeerd in de ouderlijke woning. Zijn gezondheid is vooruitgaande.

Toontje Broess en Mies de Keyzer moeten volgende week naar Den Bosch om hun rijproef af te leggen.

Knollenpluksels

Op 3 December l.l. vierde de burgemeester zijn verjaardag. Hoe oud hij is geworden is ons niet bekend, maar voor het nieuwe jaar vergezellen onze beste wensen hem en zijn vrouw.
Op 2e kerstdag gaat meester Gielen nog eens rap worden. Hij moet dan een week naar Baarn om het volksdansen te gaan leren. Ge ziet wel dat hij ook met de moderne tijd meegaat. Thijs van de Berg wil een nieuw huisje zetten op de wei tegenover de sigarenwinkel van de Verver. Maar het kooitje staat er nog niet.

Onze pastoor moet enkele weken rust houden wegens een ontsteking aan de stembanden. Dit bemoeilijkte hem te zingen en spreken zeer. Met Kerstmis hoopt hij weer in actieve dienst te zijn.

Cornelus den Brok, de kolenhandelaar in de Koppelsteeg, is in de Heer overleden in de ouderdom van 62 jaar.

De politieke partij van de K.V.P. leeft in Berghem weer op. Onlangs werd weer eens sinds lange tijd een bestuursvergadering gehouden. Met spanning zien we een ledenvergadering tegemoet.

De duivenbond heeft weer vergaderd. 40 man gaf zich op voor de tentoonstelling in Grave. Tot hokcontroleurs werden benoemd voor 1948 Frans van Erp, Piet van Tooren en Piet van Deutekom. De duivensport gaat bijzonder goed in Berghem.

Bij kapper van Orsouw (de Zwarte) is een nieuwe spaarkas gevestigd. Zij is in zee gegaan onder de naam "de laatste duit". Ruim 30 leden gaven zich op om gehoor te geven aan de wens van minister Lieftinck: WEEST SPAARZAAM". De voorzittershamer wordt gehanteerd door Jas van de Burgt.

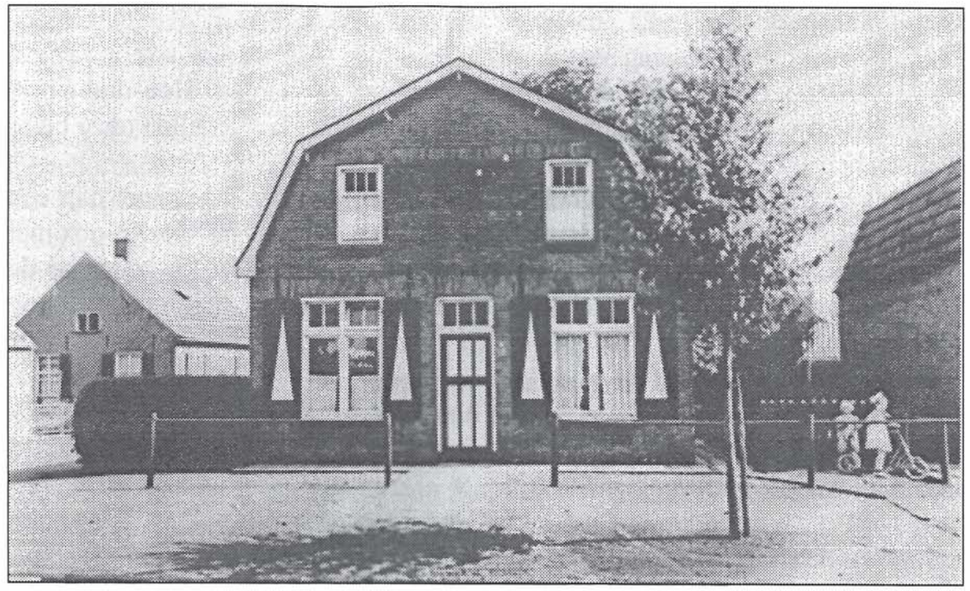

Huis van Kapper van Orsouw (de Zwarte)

Bij Van Sommeren is het erfhuis geweest. Er was veel volk en handel. Wanneer hij vertrekt is niet bekend.

Van Duinhoven in de Heide is verhuisd naar het Liefdegesticht, waar ze hem gewassen en verschoond hebben. Toen het huisje leeg stond heeft het nog bezoek gehad van ongenodigde gasten. In de Hei zei men dat het spookte, daar men niet wist dat er volk in was.

Van de hei uit maken we een luchtsprong naar het Durendseind. Naast Nol Bergers staat een klein huisje, ook eigendom van Nol Bergers. Hier zit Janus van der Lee nu in. Al de rommel van Bergers werd in de vrije lucht gedeponeerd. Waarom of hoe dat gebeuren kon is ons niet bekend.
Bij Hilkes in het café werd onlangs nog eens een worstelpartijtje ten beste gegeven door 2 getrouwde mannen Piet en Gijs. Gijs verloor eervol. Een voorbeeld doet goed volgen, want de jeugd is ook weer aardig aan het balduinen, want in de raadsvergadering werd gevraagd op de naar huisgaande schooljeugd extra controle uit te oefenen. Overuren voor het onderwijzend personeel worden misschien wel extra uitbetaald.

Tinus van Zummeren (van Zeldzaam) is momenteel op vakantie in de Harense Steeg. Hij heeft 12 jaar gewerkt als metselaar in Zuid Afrika en zit nu met een dikke jas aan bij de kachel. Hij gaat weer terug naar het warme Zuiden.

De redactie van de Berghem Indië Post vergadert voortaan vrijdag 's avonds in de huiskamer van meester Gielen rond de kachel. De borrel ontbreekt nog. Misschien zijn er onder de lezers die nog wat onder de kurk hebben!

Pater van Hintum blijft tot 26 december in Berghem en vertrekt dan naar Bergeyk om daar het telegram af te wachten van vertrek naar Brazilië. Begin Januari hoopt de pater zich in te schepen.

Trouwfoto Tonny Kemps en Riek den Brok

Vorige week zijn 34 jongens van 18 jaar naar Den Bosch geweest om deel te nemen aan de keuring voor de dienstplicht. Zeven jongens werden ongeschikt bevonden voor de militaire dienst.

Antoon van Schayk (van Graduskes) is nog ver van beter af. Hij kan niets meer eten. We wensen hem een voorspoedige beterschap.

Op het ogenblik worden de sloten onderhanden genomen en maken de gebruikelijke jaarlijkse schoonmaak mee.

Mies de Keyzer is geslaagd voor zijn rijbewijs. Toontje Broess werd de eerste keer afgewezen, want zijn ketting liep eraf.

Van de week zijn de roomkarren weer aanbesteed.

Sint Nicolaas is weer in Berghem geweest. Donderdag voor surpriseavond liet de Heilige Man een film draaien voor de schooljeugd.
Vrijdag bezocht de Sint met zijn gevolg de beide scholen en werd aan de Spaanse Bisschop een cantate aangeboden van vele liederen te zijner ere. Kwistig strooide Drapadouli de zoete klontjes door de klas, maar ook de zo zeer gevreesde zak ontbrak niet. Het traditionele bezoek aan het "Hooghuis" werd vergeten. Verder had de Sint een paar dagen te voren 'n bezoek gebracht bij Jef van Zummeren en aan de bazaar van Jan de Booi.

Nog steeds hebben wij de langverwachte vergadering van de Stichting Onteno niet gehad. Zou het daarvoor Nieuwjaar moeten worden!

De boerenleenbank viert 21 december haar 40 jarig bestaansfeest. Vanwege de Advent wordt het feest uitgesteld tot 7 en 8 januari. Het is zeker dat er goed gefeest zal worden, maar het juiste programma is nog niet rijp voor publicatie.

Meester Kuypers is weer hersteld en loopt weer rond. Als hij nu maar zorgt dat hij weer geen kou op het lijf loopt. Aan de ene kant is er weinig gevaar voor.

Van de 48 nieuw te bouwen woningen door aannemer Ploegmakers zijn er reeds 18 onder de kap. Van de anderen staan voor een groot deel de muren overeind. Het werk vordert gestaag.

Het kerkkoor en het knapenkoor repeteren hard voor de a.s. feestdagen.

Tot slot van deze Knollenpluksels mag ik mijn Nieuwjaarsgroet aan alle militairen overbrengen. Als vaste medewerker van de BERGHEM INDIE POST wens ik aan alle soldaten in het verre Oosten een goed uiteinde van 1947 en een gelukkig en zalig Nieuwjaar. Dat Gods rijkste zegen moge komen over jullie allen en dat wij elkaar in 1948 weer behouden naar lichaam en ziel mogen terugzien in ons dierbaar Nederland. Heb moed en vertrouwen en wees Nederlander. Wij staan als een front schouder aan schouder naast jullie.

De chronicus Th. v. Erp.

HEISTRAAT 7

Op 13 mei 1916 trouwden Gertruida Brands en Gerardus Schuurmans, beter bekend als Trui en Grad de Poot. Ze trokken in bij de vader van Trui, Leonardus Brands die op 20 mei 1913 zij vrouw Antonia van Geffen had verloren. Nadat op 16 September 1918 de vader van Trui kwam te overlijden, moesten de bezittingen worden verdeelt tussen de drie dochters; Ardina, Huberdina en Gertruida.

Op 2 April 1919 werd op het kantoor van notaris Mr. H.A.H. Bijvoet de akte van boedelscheiding verleden. "Het huis met erf, stal en weiland gelegen in de Heide, kadastraal bekend in sectie C N° 553 en 890 samen groot eenendertig are vijftig centiare"was door deskundigen Gerardus Roelofs Junior, Antoon Brands den Brok en Jan den Brok Johanneszoon geschat op een verkoopwaarde van 1200 gulden.
Bij de te verdelen boedel hoorde ook "Het perceel Heide en Dennebosch kadaster sectie C N° 521 en 522 samen groot een hectare achtenvijftig are, dat op een waarde van 30 gulden was geschat.

Het huis in de sneeuw (januari 1967)

Het huwelijk van Grad en Trui bleef kinderloos. Zeker aanleiding om de zorg voor een houwkind op zich te nemen. En deze stiefdochter bleef tot haar huwelijk bij Grad en Trui wonen. Ze kreeg toen wel een andere naam maar voor velen bleef ze een "De Poot".

Tot midden dertiger jaren werkte Grad als kuiper bij de Reuver in Oss maar werd daar in de crisistijd ontslagen. Daarna boerde hij wat en werkte voor de gemeente aan het onderhoud van de wegen en paadjes. Dankzij het "bikkels streien"van Grad verkeerde de padjes volgens hem in een uitstekende conditie.
Al deze wetenswaardigheden waren ons onbekend als wij op onze wandelingen naar het bos over het padje langs het huis van Grad en Trui kwamen. Ze zaten op zondagmorgen gewoonlijk lekker van de zon te genieten op de misse naast de boerderij. We zeiden elkaar dan goeiendag maar verder gingen onze kontakten niet.

God, de Heer van alle leven, riep tot zijn heerlijkheid

Gerardus Marinus Schuurmans

echtgenoot van
GEERTRUDA BRANDS

Geboren te Oss 14 september 1885 stierf hij voorzien van het sacrament van de zieken op 5 september 1970 te Berghem en werd aldaar begraven.

Goedertieren is God in al Zijn wegen en in al Zijn werken vol liefde.
God heeft mij een lang leven geschonken, toen Hij aanklopte, heeft Hij mij wakend gevonden, daarom mag ik binnengaan in de vreugde van de Heer. Hij was een goedig mens. Eenvoudig en onopgemerkt heeft hij geleefd. Zijn vrouw was alles voor hem. Meer dan 50 jaar zijn ze gelukkig met elkaar geweest. De een kan niets buiten de ander. Dat samenzijn is nu verbroken door de dood. Een groot verlies voor zijn vrouw, die hem nu moet missen en eenzaam achterblijft. Goede God, geef aan hem, die op U gehoopt heeft de vreugde van 't samenzijn bij U. En geef sterkte en kracht aan haar, die achterblijft om dit verlies te kunnen dragen.

Hij ruste in vrede.

Ter gedachtenis aan

Geertruda Brands

weduwe van

Gerardus Marinus Schuurmans

Geboren te Berghem 25 april 1881 en aldaar gesterkt door het heilig sacrament der zieken in de Heer overleden 11 oktober 1971.

Zoals Geertruda geleefd heeft, zo is zij ook gestorven en van ons heengegaan: rustig en onopvallend. God bemint de eenvoudigen, zegent de nederigen en beloont hen met zijn eeuwige vreugde. Daarom bieden wij vol vertrouwen dit leven aan God aan met de bede, dat Geertruda nu haar loon moge ontvangen en deel moge hebben aan Gods Heerlijkheid, omdat zij in haar leven op Hem heeft vertrouwd.
Heer, schenk haar de eeuwige rust.
En het eeuwige Licht verlichte haar.
Dat zij moge rusten in Gods vrede.
Amen.

Bidprentjes van Grad en Trui

Grad Schuurmans en Trui Brands t.g.v. hun 50-jarig huwelijk

In die tijd (1965) waren we op zoek naar een ander huis en als we dan Grad en Trui daar zo gezellig zagen zitten in alle rust van de hei, dan dan zeiden we vaak tegen elkaar ; Hier zou je moeten kunnen wonen"".
Ons ideaal was om ergens in de natuur te wonen, ruimte voor onze twee zonen, ruimte voor tuinieren, ruimte voor het houden van bijen. Maar ja, "Tussen droom en werkelijkheid staan wetten in de weg en praktische bezwaren", zoals Willem Elschot heeft gedicht.

De gezondheid van Trui liet te wensen over. Ze kreeg suikerziekte en alhoewel Grad haar goed verzorgde, lukte het hem niet altijd om met zijn stramme vingers alles goed af te wegen. En Trui was gek op tutti-frutti en rabarber, en dat kon je toch niet maken zonder een paar scheppen suiker. Als Trui een ondeugende bui had kocht ze stiekem bij de bakker, die toen nog iedere dag aan de deur kwam, een doosje bonbons. Dus ging het nogal eens fout en zo gebeurde het dat Trui bij de kachel zat te suffen en haar jurk in de brand ging. Gelukkig kon Grad het vuur snel doven. Trui moest wel voor behandeling naar het ziekenhuis, maar In die tijd (1965) waren we op zoek naar een ander huis en als we gelukkig voor Grad was ze weer heel snel thuis.

Grad Schuurmans en Trui Brands gouden echtpaar

BERGHEM, 14 mei. — In Berghem vierden gisteren de heer Gerardus Schuurmans (90) en mevrouw Geertruda Schuurmans-Brands (85), wonende Heistraat, hun 50-jarig huwelijksjubileum. Een stel bruidjes en buurtgenoten, die het huis feestelijk hadden versierd en zich overigens bijzonder voor het welslagen van het feest bijverden, begeleidde het gouden paar tegen half elf naar de kerk waar een H. Mis uit dankbaarheid werd opgedragen door pater Lebanus Blok o.f.m. Het feest werd verder gevierd in café Boeijen. Op de receptie kwamen veel belangstellenden hun gelukwensen aanbieden, o.a. burgemeester en wethouders en pastoor Eventius Wolfkamp o.f.m. en de twee kapelaans. Het jubilerende paar mocht ook vele prachtige geschenken in ontvangst nemen, zoals o.a. twee wollen dekens, die namens de buurt door de heer M. Verhagen werden aangeboden. De fanfare „Concordia" brachte gisteravond een serenade. Grad en Trui hebben al die 5 jaar hetzelfde huis aan de Heistraat bewoond. Ze hebben dit huis nu echter verkocht en nemen binnenkort hun intrek in het bejaardencentrum. Grad Schuurmans vestigde zich als geboren Ossenaar in 191 in Berghem, waar hij Trui Brands had leren kennen. De gouden bruidegom heeft aanvankelijk het steeds meer kwijnende beroep uit van kuiper bij de N.V. De Reuver in Oss. In de crisistijd van de dertiger jaren was er voor zijn beroep geen werk meer en schakelde hij over op de landbouw. Met hard werken en door zuinig te leven hebben Grad en Trui, die beiden nog een goede gezondheid genieten, hun landbouwbedrijfje in stand weten te houden.

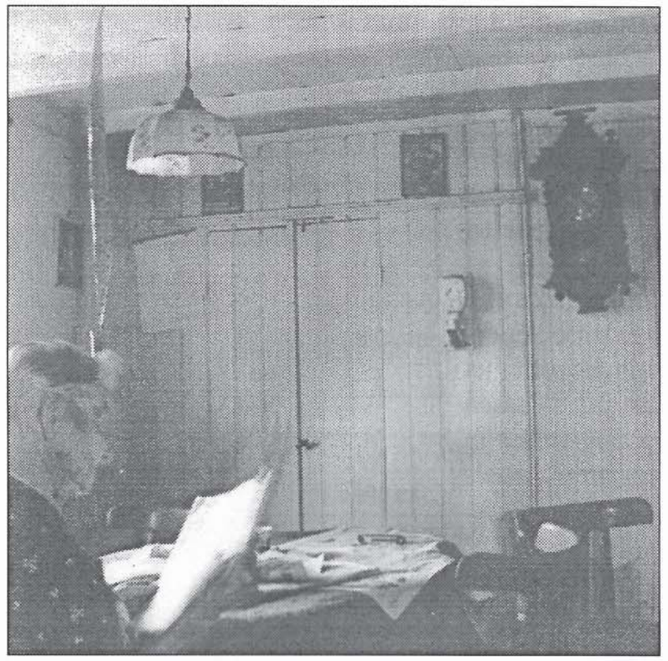

Trui in de kamer met de bedstee op de achtergrond

Iedereen was ervan overtuigd dat ze geluk hadden gehad, maar dat het zo niet verder kon. Dus werd besloten dat ze naar het klooster zouden gaan, maar dan moest ook het huis verkocht worden. Op een goede morgen stapte Grad op de fiets en reed naar De Witte, waar hij de krant belde om een advertentie op te geven: "Te koop: Boerderijtje, 30 are goede grond"

Die advertentie stond op 29 April 1966 in het Brabants Dagblad. We zagen hem tijdens het ontbijt en mijn vrouw besloot om diezelfde morgen te gaan kijken. 's Middags stond ze mij bij de poort van de Hartog op te wachten. Een knalrood hoofd. Ze was bij Grad en Trui geweest, het was het huis waar wij van droomden, maar Grad had ook gezegd dat hij met vrouwen niet over geld sprak en dat ze de baas maar moest sturen en hij het met hem zou maken. Waan en werkelijkheid waren heel dicht bij elkaar gekomen.

Iedereen uit de buurt had 's middags de advertentie gelezen en toonde zijn belangstelling. Maar het vaste antwoord van Grad was dan "Ik heb het aan een mens in Oss verkocht en die komt vanavond". Dus wilde iedereen die mens uit Oss wel eens zien. Toen ik die avond bij Grad en Trui kwam, zaten er diverse buren op die mens uit Oss te wachten. Grad begroette mij met de woorden: Jou ken ik wel, je komt hier dik langs henen "gewandeld".
Toen om half tien de laatste buur vertrokken was, liet Grad mij het land en het huis zien en noemde hij zijn prijs. De koop was gesloten. En een voorlopig koopcontract hoefde niet van hem.

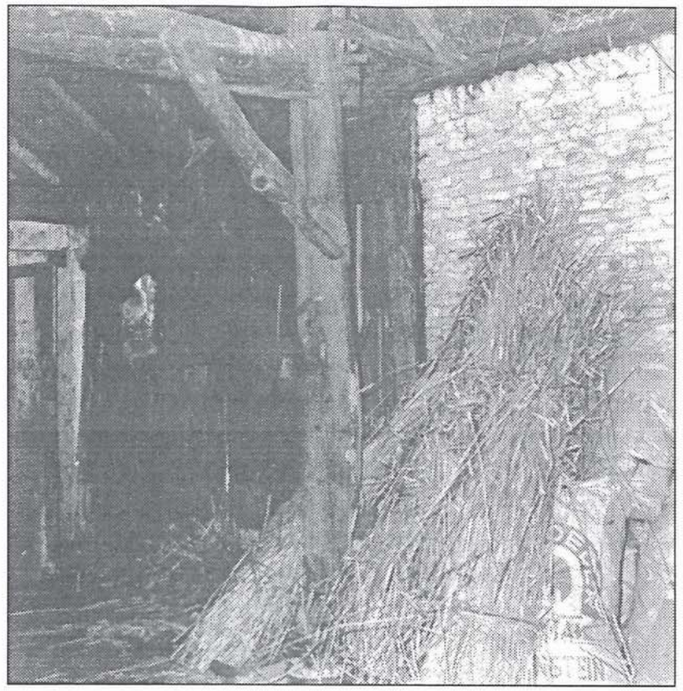

Op de stal

Mijn vrouw informeerde de volgende week bij de gemeente wat de mogelijkheden waren. Burgemeester van den Akker stond haar persoonlijk te woord en verklaarde dat alles mogelijk was, restauratie,vernieuwbouw of totale nieuwbouw. Alleen adviseerde hij haar dat wij in ieder geval enkele met name genoemde architecten in de arm moesten nemen. Toen waren wetten en practische bezwaren ook grotendeels verdwenen.

Toen wij begin mei bij Grad en Trui op bezoek kwamen, om er bij Grad op aan te dringen toch een voorlopig koopcontract op te stellen, kwamen we als geroepen. Zijn deur werd platgelopen door allerlei mensen om zijn huis te kopen. Om daar vanaf te komen was het maar beter om het te beschrijven. Hij had de notaris al besteld. De voorlopige koopakte werd op 7 Mei verleden. Bij die gelegenheid kregen wij van Grad 25 gulden handgeld om de transactie te bezegelen!

Uiteindelijk werd de koopakte op 25 mei 1966 opgemaakt. Notaris Esser uit Oss was naar de Heistraat gekomen. Grad was het bijna overal mee eens. Al bij de voorlopige koopakte was gebleken dat notaris Esser en Grad van mening verschilden over de oppervlakte van het perceel. Grad leefde in de veronderstelling dat hij 150 m² had verkocht aan de gemeente, maar daar was volgens de notaris niets over beschreven. Met de belofte dat het alsnog zou worden gecorrigeerd, wilde Grad de akte wel tekenen.

Grad en Trui verhuisden begin augustus naar het klooster. Voor Trui was dat een zegen. Ze kreeg nu goede verzorging en knapte zienderogen op. Maar voor Grad was het een straf.
Iedere dag van de week van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in het zondagse pak! Geen mogelijkheid om wat door zijn hof te scharrelen of in de achtertuin te rommelen.

We gingen druk in de weer met architect Bijnen, een van de architecten van de lijst van burgemeester van den Akker, om te zien wat wij van de boerdrij zouden kunnen maken. Toen kwamen de "practische bezwaren" te voorschijn: Om aan de bestaande rooilijn te voldoen moest teminste 11 meter van het achterhuis worden afgebroken. Het huis lag erg laag en in het vroege voorjaar stond het water in het huis. Een vliegende bom die recht tegenover het huis van Toon van Boxtel was neergekomen had de huizen van Toon en Antoon Brands verwoest en het huis van Grad en Trui behoorlijk beschadigd. Dit alles betekende dat er ingrijpende aanpassingen noodzakelijk waren en dat van het oorspronkelijke huis weinig over zou blijven.

Grad bij de bessenstruiken

Het werd dus een nieuw huis en het oude huis werd gebruikt al bouwloods. Op 31 maart 1967 werd het huis uitgezet en begonnen de werkzaamheden.het water stond ongeveer 20 cm onder het maaiveld. Een goede reden om te besluiten het huis een halve meter boven het maaiveld te bouwen.

In december 1967 was het huis klaar en werden we echte heibewoners. En kon de sloop van het oude huis beginnen.
Iedereen had wel belangstelling voor iets uit het huis, deuren, stenen, palen enz. Hulp bij het afbreken was de prijs voor al die materialen.

HET PADJE

Dit werkelijk gebeurd verhaal speelt in de tijd dat de heer Van den Akker burgemeester van Berghem was. Hij mocht graag in de zomer wat rond fietsen door zijn gemeente. Zo kwam hij eens op een avond langs Heistraat 7 , waar Grad en Trui Schuurmans woonden.

Grad had een groot probleem. Het padje vanuit het dorp naar de hei, liep toen nog langs de westzijde van het perceel. Als de kinderen uit school kwamen, deden ze net of ze bij Grad in de put spuugden. En Grad kon zich hierover enorm opwinden. Rond 4 uur stelde hij zich verdekt op en als de kinderen dan langs zijn put op de misse liepen, kwam Grad met veel misbaar te voorschijn om ze bij de put weg te jagen. En hoe meer Grad zich opwond hoe mooier dat de kinderen dat natuurlijk vonden.

Op een gegeven dag was Grad het zat en ging naar burgemeester Van den Akker met de vraag of het pad niet aan de andere kant van zijn land kon worden gelegd. Het verzoek werd ingewilligd en een strook van ongeveer een meter breed tussen Grad en Beis Droomers werd verhard. Nu kwamen in ieder geval de kinderen niet meer langs zijn huis en zijn put.

Oostzijde bij de misse

De burgemeester dacht dat hij het probleem netjes had opgelost. Maar hij had buiten Grad gerekend. Want toen alles klaar was, kwam Grad tot de ontdekking dat hij zo'n 150 m² aan grond was kwijtgeraakt. Dat hij er dat weer aan de andere kant bijgekregen had, telde voor Grad niet. Regelmatig stond Grad 's avonds op de loer of hij de burgemeester niet zag aankomen.

En kwam hij over het nieuwe pad, dan hield Grad hem staande, met de vraag om een financiële vergoeding voor de grond die hij naar zijn idee was kwijtgeraakt. Met veel geduld legde de burgemeester Grad dan weer uit dat wat hij aan de ene kant was kwijtgeraakt, hij er aan de andere kant weer had bijgekregen. Na de zoveelste discussie met Grad had de burgemeester er genoeg van. Hij trok zijn portemonee en gaf Grad zonder verdere plichtplegingen vijfentwintig gulden. Een heel slim gebaar, want Grad was zeer tevreden over deze "schadeloosstelling" en liet de burgemeester verder met rust.

Bij de overdracht van het huis en het perceel in 1966 zijn er nog uitgebreide discussies geweest tussen de notaris en Grad over de juiste maat van het perceel. Maar van de 150 m² die Grad dacht aan de burgemeester verkocht te hebben, was niets beschreven.

F. Peter Bohlmeijer

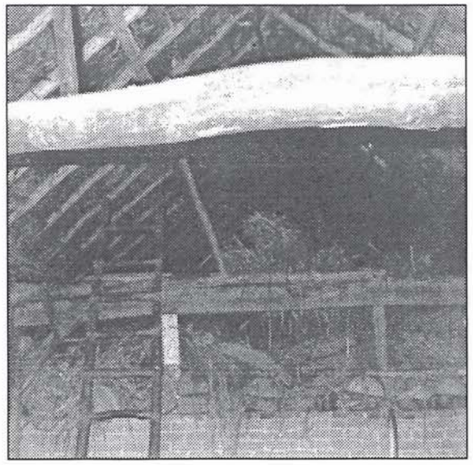

De hooizolder

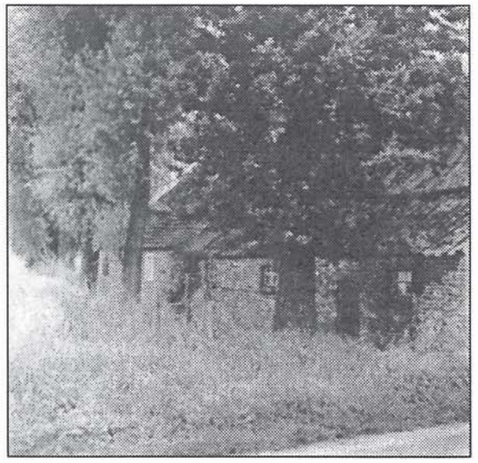

Westzijde van het huis